ואפילו מלא חרדל. שהכלי אינו נוגע בגוש אלא כמה שסמוך לדפנות והממעיים מיטמאין מן האויר ואי אתה יכול לומר שזה מטמא את זה [ע] שהרי אין כאן כלי אחד ועוד אין לוכל מטמא לוכל ועוד אם כן זה שני וזה שלישי והשלישי לא יעשה רבועי לטמא את הממעיים: **ויהא כלי חרס מיטמא מגבו.** בנגיעה: מק"ו. לעולם גלי לך קלא [ב] מה שאין כן בשאר כלים (ג) וגבו בנגיעה ליתי בק"ו מה כלי שאף שאין מיטמאין מאוירן בלא נגיעה כדיליף לקמיה מוכו של זה ולא מוכו של אחר: **מיטמאין מגבן.** בנגיעה כדכתיב (ויקרא יא)[ד] וכל אשר יפול עליו וגו' עליו משמע דנגע ולא שנא גבו ולא שנא מוכו: **כלי פתוח.** מדקפיד לאפוקיה שמע מינה בכלי שאר מרס קאי לאיזהו כלי שטומאתו קודמת לפתחו כאיזה [ג] כלים הרגילה תורה ולבא לדרך פתחו: **הוי אומר זה כלי חרס.** לכתב לך בגויה דלעולם אימריתי לא מוכו: **הא יש צמיד פתיל עליו.** שמלומדת מגופתו עליו לפיו יפה: **פתיל.** מגופו: **טהור.** ואף על פי שהוא בחבל הטמא דקרקע בחבל הטמא מיטמאי לאמה לא נטמא מגבו: **ומה כלי חרס שאין מיטמא מגבו.** כלומר: **הא דרשינהו.** מד לגופיה ומד לגזירה שוה דנאמר מוכו לטמא כו': **ארבעה קראי כתיבי.** תרי מוכו וכל חד הוה מצי למיכתב תוך וכתב מוכו: **חד לגופיה.** תוך האמור לטמא לגופיה אמת שיטמא הכלי כל מוכלין ומשקין שבאוירו מע"פ שלא נגע: **וחד לג"ש.** ללמוד על הכלי שיקבל טומאה מן האויר אע"פ שלא נגע בו השרץ כדאמרינן לעיל (דף כד.) נאמר מוכו לטמא כו': **תוכו ולא תוך תוכו ואפילו כלי שטף מצלי.** אם היה כלי מונח בתוך כלי חרס ופי הפנימי למעלה מפי החיצון כדמפרש בגמרא ומוכלים ומשקין בפנימי וטומאה באויר החיצון אין האוכלין טמאין אלא אם כן נגע בהן שרץ או נבלה שבתוכו ואפילו הכי אין הכלי החיצון מקבל טומאה אלא מן האויר שבין שפת הפנימי לשפת החיצון ואי אפשר שלא יגע בהן שרץ או נבלה שבתוכו שהרי גם הוא שבתוך החיצון מטמא מן האויר ואי אתה יכול לומר שזה מטמא את זה [ע] שהרי אין כאן אלא